

Akkaya, M. A. (2016). *Binbir Gece Masallarında kitap ve kütüphane motifi*. İstanbul: Hiperlink Yayınları. XI, 124 s.: res.; 21 cm. (Hiperlink yayınları; 100). Kaynakça ve Dizin var. ISBN 978-605-1943-23-3.

Book Review

Book and library motif in Arabian Nights

Tales are the most common and popular examples of the folk literature. They have always been in the lives of children and adults. Arabian Nights that draw the people's attention to read are one of the most popular examples of dream world.

In this book, it is aimed that using of book, library and literacy motifs and their conceptual meanings that could not be used in stories in any way have been tried to examine at Arabian Nights. As a result of the study carried out by considering the Arabian Nights, 52 nights that examine the book, reading, writing a book and writing in fiction have been determined. Thus, book, reading and library motifs are between the basic concepts given in the oeuvre. The content of the work is unique and useful for librarians and literati, historians and folklorists and all people.

Masal, çocuk ya da yetişkin her bireyin yaşamının belli evrelerinde var olan, hayal dünyasına yön veren, bulunduğu durum ve ortamdan başka yerlere götürerek mutluluk, iyilik, dürüstlük, cesaret, başarı gibi elde edilmesi zor duygu ve davranışları düşünsel olarak yaşamasına katkı sağlayan halk edebiyatı ürünüdür. Kültür tarihinde yazılı anlatıma göre çok daha eski bir geçmişe sahip olan masalların bilgi birikimi ile duygu ve düşüncelerin her yaş ve kültür düzeyinin anlayacağı biçimde aktarımında önemli bir yeri vardır. Yazılı kültür ile birlikte de varlığını ve etkinliğini koruyan masallar, yazılı kültürün altyapısını oluşturma özelliği yanında, sözlü ve yazılı olarak tüm kültürlerin ortak edebi eserleri olarak günümüzde de varlığını ve etkinliğini devam ettirmektedir. Bu yönleriyle, bilgi kaynağı açısından da tüm bilgi merkezi türleri dermelerinin vazgeçilmez ortak unsuru niteliğindedirler.

İnsan olmanın gereği olan sevgi, şefkat, dürüstlük, güzellik, haksızlığa karşı koyma gibi erdemlerin işlendiği masallar, hemen her kültürde kişinin okumayı ve kitabı yaşamının bir parçası haline getirmenin ilk adımındır. Okuma ve bilgili olma konularının masalların içeriğinde işlenmesi, okuyan ve düşünen toplumun inşasına doğrudan katkı sağlayıcı bir unsurdur. Aynı zamanda kütüphane ve kütüphanecilerin kalıcı "müşteri" kazanma yoluyla varlıklarının idamesine de dolaylı katkısı vardır.

Hiperlink Yayınları arasında Mayıs 2016'da "*Binbir Gece Masallarında Kitap ve Kütüphane Motifi*" adıyla çıkan eserde kitap, kütüphane ve kitap okuma kavramlarının masallardaki yeri incelenmiştir. Uzun soluklu ve titiz bir çalışmanın ürünü olan eserde, insanlık tarihi ve kültürünün gelmiş geçmiş en zengin metinleri arasında yer alan Binbir Gece Masallarında anılan kavramların ele alınışı ve bu kavramlara yüklenen anlamlar yorumlanmıştır. Kütüphaneciliğin teknolojik gelişmelerle "boğuştuğu" ve alanyazının

neredeyse tamamını bu yönde çalışmaların kapladığı bir dönemde, kitap ve kütüphanenin kökenlerine inmeyi amaçlayan eseri, meslektaşlar için “rahatlatıcı bir nefes” olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır.

Binbir Gece Masallarında kitap, kütüphane ve kitap okuma kavramlarının bilimsel yaklaşımla ve akıcı bir dille ele alındığı eserin ilk bölümünde masal kavramı, toplumsal önemi, gelişimi ve bu süreçte yaşanan kültürel farklılıklar, masalların hem edebi hem de toplumsal/kültürel yönü ile ele alınmıştır.

İkinci bölümde, Binbir Gece Masallarının kaynağına, tarihine, dünyaya yayılma sürecine, külliyyatın konusu ve anlatı tekniğine, farklı disiplinlere olan etkilerine ayrıntılı olarak değinilmiştir. Masal dünyasının kutup yıldızı olan ve Batı dünyasında “Arap Geceleri” olarak da bilinen Binbir Gece Masallarının kaynağının hangi coğrafyada ortaya çıktığı ve dünyaya yayılma süreci oldukça kapsamlı bir alanyazın desteği ile ele alınmıştır. Sonrasında Binbir Gece Masallarını ilginç kılan konusu ve anlatı tekniği ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümün sonunda, nesillerdir bütün dünyada farklı okur ve dinleyicilerin hayal gücüne hitap eden ve farklı disiplinler için çalışma konusu olmuş Binbir Gece Masallarının toplumsal ve kültürel etkileri değerlendirilmiştir.

Son bölümde ise Binbir Gece Masallarında kitap, kütüphane ve kitap okuma motifleri analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Bu bölümde, Binbir Gece Masallarını diğer masallardan ayrıcalıklı kılan özelliği olan birbirini izleyen günlere yayılma –arkası yarın- anlatı tekniği araştırma yöntemi olarak tercih edilmiş ve yönteme uygun olarak külliyyatta geçen kitap, kütüphane, okuma-yazma kavramlarının yer aldığı geceler gün gün ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Kitap, okuma, yazma ve kütüphane motiflerinin Binbir Gece Masalları içinde toplam 52 gecede ele alınmasının bulgulanması ve masalların çerçeve kurgusu içinde en sık kullanılan ve anlam yüklenen kavramlar olması, çalışmanın en dikkat çekici sonucudur. Kitap ve okuma motiflerinin külliyyatta en çok “*bilinmeyen sırların anahtarı*”, “*bilgeliğin göstergesi*” ve “*erdemli insan olmanın niteliklerinden biri*” olarak sembolize edilmesi de bilginin ve bilgi kaynağının toplumsal önemini ortaya koyması açısından önemlidir. “*Kitap okuyan insandan zarar gelmez*”, “*kitap boş zamanları değerlendirmenin ve hoş vakit geçirmenin en iyi yöntemidir*” ve “*kitap okuyabilmek paha biçilmez bir meziyettir*” tespitleri ile kitap ve okuma motiflerine yüklenen anlamlar da dikkate değerdir. Ayrıca kitabın kutsal olanla birlikte düşünülmesi, iç huzur ve neşe aracı olarak ele alınması, yazan ve okuyan insanların “bilinmeyen” sandığının anahtarı olarak görülmesi de kütüphanecilik mesleğinin amaç ve hedeflerini teyit anlamında önemlidir.

İçeriğinin özgünlüğü dikkate alındığında yalnızca bilgi ve belge yöneticileri için değil edebiyatçılar, halk bilimciler ve tarihçiler başta olmak üzere, hemen her kesimin oldukça yararlı ve ilginç bilgiler bulacağı eser, üslubu ile de “bir oturuşta okunacak” cinsten bir çalışma olmuştur. Sizleri hayal dünyanızdaki anıları canlandırma adına masallar âleminde keyifli ve ilginç bir yolculuk için eseri okumaya davet ediyorum.

Prof. Dr. Coşkun Polat
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
polatcoskun@karatekin.edu.tr